

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 18/2021
07.09.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Душан Обренчевић, адвокат из ..., против туженог „Pro Galvano Mikrometal“ а.д. Београд, чији је пуномоћник Веселин Кићовић, адвокат из ..., ради утврђења и накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2074/17 од 22.05.2019. године, у седници одржаној 07.09.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2074/17 од 22.05.2019. године.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П1 88/16 од 27.01.2017. године, ставом I изреке, одлучено је да се не дозвољава преиначење тужбе од 27.05.2011. године истицањем и захтева за утврђење ништавости „изјаве“ од 30.06.2010. године, по поднесцима пуномоћника од 28.05.2013. године и 26.02.2016. године. Ставом II изреке, одбачена је тужба тужиоца којом је тражио поништај споразума „изјава“ закљученог 30.06.2010. године између туженог и тужиоца којим се тужилац одрекао отпремнине, што би тужени био дужан да призна и трпи, као неблагоприятно поднета. Ставом III изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд туженог обавезе да му на име отпремнине због престанка радног односа исплати износ од 209.475,37 динара, са законском затезном каматом почев од 08.07.2010. године па до исплате као и да му накнаде трошкове парничног поступка, као неоснован. Ставом IV изреке обавезан је тужилац да на име трошкова парничног поступка исплати износ од 262.500,00 динара, а преко досуђеног износа трошкова па до траженог износа од 435.000,00 динара, захтев туженог за накнаду трошкова је одбијен као неоснован.

Апелациони суд у Београду је, пресудом Гж1 2074/17 од 22.05.2019. године, ставом првим изреке, укинуо пресуду Трећег основног суда у Београду П1 88/16 од 27.01.2017. године, у ставу првом, другом, трећем и четвртном изреке. Ставом другим изреке, поништен је споразум под називом „изјава“ закључен 30.06.2010. године између парничних странака, којим се тужилац одрекао отпремнине, што је тужени дужан да призна и трпи. Ставом трећим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу на име отпремнине због престанка радног односа исплати износ од 209.475,37 динара, са законском затезном каматом почев од 28.07.2010. године па до исплате. Ставом

четвртим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу на име трошкова првостепеног парничног поступка плати износ од 234.000,00 динара. Ставом петим изреке тужени је обавезан да тужиоцу на име трошкова другостепеног поступка плати износ од 51.000,00 динара. Ставом шестим изреке одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова првостепеног и другостепеног парничног поступка, као неоснован.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је изјавио благовремену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешног и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је доставио одговор на ревизију туженог.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 18/20) и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а тужени у ревизији не указује на неку другу битну повреду прописану одредбом члана 407. став 1. тач. 2. и 3. истог Закона.

Према утврђеном чињеничном стању у поступку пред првостепеним и другостепеним судом, тужиоцу је, решењем туженог број .. од 26.07.2010. године, отказан уговор о раду с позивом на одредбу члана 179. став 1. тачка 9. Закона о раду, због економских и организационих промена (смањеног обима посла) јер је престала потреба за обављањем послова на којима ради (...), са 28.07.2010. године, при чему му припада право на отпремнину у складу са чланом 158-160. Закона о раду. У изјави од 30.06.2010. године, тужилац се добровољно одрекао отпремнине која му припада на основу одредбе члана 158-160. Закона о раду, тако што су „изјаву“ потписали тужилац и директор туженог. На основу Правилника о раду туженог од 05.01.2006. године, чланом 60. став 2. предвиђено је да у случају отказа уговора о раду услед престанка потребе за обављањем одређених послова због технолошких и економских или организационих промена, запослени има право на отпремнину у висини збира 1/3 зараде запосленог за сваку навршену годину рада у радном односу на првих 10 година проведених у радном односу, 1/4 зараде запосленог на сваку наредну годину рада у радном односу преко 10 година проведених у радном односу, док је тачком 3. предвиђено да се зарадом у смислу претходног става сматра просечна месечна зарада запосленог исплаћена за последња три месеца који претходе месецу у коме се исплаћује отпремнина. Вештачењем је утврђено да тужиоцу на име отпремнине припада износ од 290.596,50 динара на дан престанка радног односа 28.07.2010. године.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је тужбу тужиоца за поништај споразума од 30.06.2010. године под називом „изјава“ одбацио, као неблагоприятну поднету и одбио тужбени захтев тужиоца за обавезивање туженог да му исплати отпремнину због престанка радног односа, са припадајућом каматом, јер је закључио да је тужилац тужбу поднео неблагоприятно, на основу одредбе члана 195. став 1. Закона о раду, па због тога предметна „изјава“ производи правно дејство, што значи да се тужилац добровољно одрекао отпремнине.

Другостепени суд је, након одржане расправе, укинуо првостепену пресуду, поништио предметни споразум под називом „изјава“ закључен дана 30.06.2010. године између парничних странака и обавезао туженог да тужиоцу исплати отпремнину због престанка радног односа у износу од 209.475,37 динара, са припадајућом законском затезном каматом, у смислу одредбе члана 103. у вези члана 109. Закона о облигационим односима и члана 60. став 4. Устава Републике Србије. Закључио је да се право на истицање ништавости не гаси и да нема места примени одредбе члана 195. Закона о раду, имајући у виду да се тај рок односи на решења којима је повређено право запосленог или на рок када је повреда права извршена фактичком радњом, што није предмет ове парнице, и да се тужилац није могао одрећи права на исплату отпремнине.

По оцени Врховног касационог суда, другостепени суд је правилно применио материјално право.

Устав РС у одредби члана 60. став 4. прописује да свако има право на поштовање достојанства своје личности на раду, безбедне и здраве услове рада, потребну заштиту на раду, ограничено радно време, дневни и недељни одмор, плаћени годишњи одмор, правичну накнаду за рад и на правну заштиту за случај престанка радног односа. Нико се тих права не може одрећи.

Закон о раду, важећи у време престанка радног односа тужиоца („Службени гласник РС“ бр. 24/2005 ... 54/09), је у одредби члана 158. став 1. прописивао да је послодавац дужан да пре отказа уговора о раду, у смислу члана 179. тачка 9. овог Закона, запосленом исплати отпремнину у висини утврђеној општим актом или уговором о раду. Отпремнина из става 1. овог члана не може бити нижа од збира трећине зараде запосленог за сваку навршену годину рада у радном односу за првих 10 година проведених у радном односу и четвртине зараде запосленог за сваку наредну навршену годину рада у радном односу преко 10 година проведених у радном односу (став 2.). На основу одредбе члана 179. тачка 9. истог Закона, послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоје оправдани разлози који се односе на радну способност запосленог, његово понашање и потребе послодавца и то ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла.

У конкретном случају, тужиоцу је решењем туженог број .. од 26.07.2010. године донетим на основу одредбе члана 179. став 1. тачка 9. Закона о раду, отказан уговор о раду са његовим анексима, због тога што услед економских и организационих промена (смањен обим посла), престала потреба за обављањем послова на којима запослени ради, а не може да му се обезбеди обављање других послова односно оспособљавање за рад на другим пословима. Запосленом припада отпремнина у складу са чланом 158-160. Закона о раду. То значи да је тужени био дужан да тужиоцу исплати отпремнину, а није тако поступио. „Изјава“ коју је тужилац дао директору туженог 30.06.2010. године, о добровољном одрицању права на отпремнину је ништава јер се запослени не може да одрекне права на отпремнину, на основу одредбе члана 60. став 4. Устава Републике Србије. Право на истицање ништавости се не гаси, на основу одредбе члана 110. Закона о облигационим односима.

Неосновани су наводи ревизије туженог да је другостепени суд погрешно применио материјално право имајући у виду да је одредбом члана 195. Закона о раду, прописан рок од 90 дана у ком запослени може да покрене спор пред надлежним

судом. Супротно тим наводима ревизија туженог, предмет овог спора није решење нити фактичка радња којом је повређено право запосленог, у смислу одредбе члана 195. Закона о раду, већ законитост „изјаве“ о одрицању права кога се тужилац, по закону, не може да одрекне. Дакле, ради се о ништавој изјави која је супротна закону, па не постоји рок за истицање ништавости пошто се то право не гаси.

Неосновани су наводи ревизије туженог да је тужиоцу радни однос код њега престао због повреде радних обавеза, те да му због тога не припада право на исплату отпремнине. Супротно тим наводима ревидента, тужиоцу је, решењем туженог број .. од 26.07.2010. године, уговор о раду отказан због тога што је услед економских и организационих промена (смањен обим посла) престала потреба за обављањем послова на којима запослени ради, а не може да му се обезбеди обављање других послова односно оспособљавање за рад на другим пословима, на основу одредбе члана 179. став 1. тачка 9. Закона о раду, са правом запосленог на исплату отпремнине. Пошто тужени тужиоцу отпремнину није исплатио следи да је у доцњи па је дужан да тужиоцу исплати отпремнину и припадајућу законску затезну камату, на основу одредбе члана 277. Закона о облигационим односима у вези одредбе члана 158. став 1. Закона о раду. Због тога тужени неосновано у ревизији указује на погрешну примену материјалног права.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у изреци донео применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

**Председник већа - судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић